

**Sundsvalls
kommun**

**Sundsvalls
kommun**

Likabehandlingsplan

plan för arbetet mot trakasserier,
diskriminering och kränkande behandling

Haga förskola

Giltighetstid: datum fr.o.m. 2021-12-01 – t.o.m. 2022-12-01

Ansvarig rektor: Pia Rosdahl

1. Syfte och bakgrund

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn/elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en likabehandlingsplan är att barn och elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn/elever, personal och vårdnadshavare.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

2. Vision och arbetssätt

På Haga förskola ska ingen form av trakasserier, diskriminering eller kränkande behandling förekomma. Alla som vistas i förskolan ska känna trygghet, glädje och känslan av att finnas i ett positivt sammanhang. På Haga förskola är alla lika betydelsefulla och viktiga, allas lika värde respekteras. Mod, öppenhet och helhetssyn är våra ledord, där de vuxna tar ansvar, stöttar och vägleder barnen.

Varje avdelning ska ha en tydlig organisation, där närhet till barnen ska finnas och mindre grupper prioriteras.

Barnen ska veta hur det är att vara goda kamrater och få verktyg till att lära sig hantera konflikter. Vi arbetar förebyggande med konflikthantering eftersom konflikter kan leda till kränkningar.

På Haga förskola ska det finnas en välkomnande, trygg och utmanande miljö både inne och ute där barnen får möjlighet att utvecklas och uppnå sin fulla potential. En miljö där barnen får möjlighet att förundras, uppleva och växa. Där det finns något intressant och lockande för alla, en miljö där vi erbjuder meningsfulla sammanhang och där vi finns och verkar tillsammans.

Vi tror på barnens förmågor, att barn är kompetenta och nyfikna och att alla barn är unika och har rätten att få vara det.

Vi gör under året kontinuerliga avstämningar i likabehandlingsplanen. Det gör vi för att säkerställa att vi gör det vi säger att vi ska göra. Vi har även på detta vis möjlighet att uppmärksamma eventuella nya situationer som har kunnat uppstå under året. Planen ligger i ett gemensamt dokument som alla pedagoger har tillgång att arbeta i. Varje avdelning kan under året fortsätta att skriva i planen och på så vis hålla den levande och synliggjord.

3. Kartläggning av riskområden

Vi fortsätter att arbeta aktivt med värdegrundsarbete för att minimera risken för att kränkningar ska uppstå. Vi observerar de platser där vi vet att det kan hända olika situationer

som inte alltid blir lyckade. Ofta är det i utrymmen där barnen kan vara lite mer ifred och där det inte alltid finns pedagoger som kan se och höra vad som sker. (Kartläggning 1)

Vi anser att vår miljö är viktig och vi vill att alla barn ska kunna få tillgång till den. Det betyder inte att den alltid är tillgänglig vid alla stunder utan det är pedagogernas ansvar att möjliggöra och vara lyhörda för att iordningställa miljö och material utifrån aktivitet och situation. Det blir viktigt att vi funderar över det material vi erbjuder. Vi har valt att titta närmare på detta. Vi vill erbjuda ett könsneutralt material där alla barn oavsett kön ska kunna få bli sitt bästa jag. Vi har i personalgruppen läst och diskuterat delar ur boken Demokrati! Teori och praktik i förskolan av Jennie Nilsson och Mimmi Örberg 2020. En reflektion som gjordes vid ett diskussionstillfälle var över vilket material vi egentligen har på förskolan. Vi valde därför att göra en kartläggning kring normkritik, att använda en normkritisk blick. Vilka lekfigurer har barnen tillgång till, vilka kön, etniciteter finns? (Kartläggning 2)

Det vi kunde se utifrån kartläggning 1 var att värdegrundsarbetet blivit en del av det ständigt pågående arbetet på förskolan och att de äldre barnen tränar på att kunna uttrycka sig, sätta sig in i andras situationer och lära av och med varandra. De yngre barnen som ännu inte riktigt kan uttrycka sig verbalt kan istället använda mindre lämpliga metoder för kontakt eller för att få uppmärksamhet.

Kartläggning 2 har visat att de figurer som fanns på förskolan till viss del var bristfälliga. De figurer som fanns var många gånger slitna och var därför ibland svåra att läsa av ansiktsuttrycken på. En hel del av dessa var också svåra att läsa av könen på och skulle därför kunna tolkas som könsneutrala. De figurer vi kunde utläsa könen på var relativt bra fördelade över könen, dock fanns en viss överrepresentation av manliga figurer jämfört med kvinnliga, inga särskilda kroppsnormer var representerade. Vi kunde se att vi inte har så många figurer med olika etniciteter eller funktionsvariationer.

Likaså såg vi att de lekdjur vi har skulle kunna vara fler och i olika arter som barnen skulle kunna besjåla och identifiera sig med.

4. Mål för arbetet

Hållbar utveckling är ett prioriterat utvecklingsområde. Hållbara relationer blir en del av det målet som vi kommer att arbeta aktivt med genom bland annat reflektioner och samtal. Miljö och material är en del av vårt utvecklingsarbete.

- Vi ska ha tydliga rutiner och en tydlig organisation. Det ska finnas närvarande pedagoger som ser och hör det som sker.
- Det ska finnas en innehållsrik miljö samt att vi reflekterar tillsammans med barnen i form av samtal på olika sätt, böcker och lekar. Alla ska känna sig trygga och lika mycket värda. Detta kommer vara ett ständigt pågående mål och en del av vårt förhållnings- och arbetssätt.

- Vi vill att barnen ska kunna mötas, utan att det blir konflikter och att barnen lyssnar på varandra då någon säger/visar ifrån.
- Förskolan ska ha en inne och utemiljö där barnen känner sig trygga och där det finns en känsla av gemenskap.
- Nolltolerans för kränkande behandling, där olikheter ska ses som en tillgång.
- Miljö och material ska vara riktade till alla oavsett kön. Vi ska fundera över vilka signaler vi sänder utifrån det material som används. Vi vill att barnen inte ska bli styrda över det material och de figurer som vi erbjuder.

5. Handlingsplan

Varje avdelning har en stående punkt på reflektionstiden som är kopplat till likabehandling, värdegrund och hållbara relationer samt miljö och material.

- Vi har redan börjat tillföra nya figurer med olika etnicitet, kön, åldrar och funktionsvariationer. Vi behöver fortsätta att uppdatera och förnya våra olika figurer.
- Vi fortsätter i arbetslagen att läsa och diskutera ur boken om demokrati. Där finns bra reflektionsfrågor att fördjupa sig kring.
- De äldre barnen kommer använda sig av boksamtal utifrån normkritiska böcker. Att prata om hur vi är mot varandra, sätta ord på känslor i samband med vad vi ser och hör och läser.
- Barnråd tillsammans med rektor kommer införas under vårterminen.
- Pedagogerna hos de allra yngsta barnen kommer att läsa och diskutera ur boken *De yngsta barnen och läroplanen* och särskilt sid. 43 där de tänker använda sig av modellen *tankekarta*, för att få syn på hur barnen kommunicerar. De kommer även ta hjälp av verktyget “Lotsens navigeringshjälp *Förskolekompassen*” för att få syn på styrkor och svagheter i barngruppen och för att kunna utveckla avdelningens organisation.

6. Utvärdering av genomförda insatser

Under året som gått har pedagogerna på förskolan gjort regelbundna nedslag i likabehandlingsplanen för att levandegöra dokumentet och hålla fokus på våra utvecklingsområden. Att vi säkerställer att vi gör det vi säger att vi ska göra. Fortfarande kan vi se att små grupper och pedagoger som finns nära barnen är av vikt för att trygghet ska kunna skapas. Att dela upp barnen i mindre grupper har varit utvecklingsområde under en tid, nu kan vi nog säga att det har blivit ett arbetssätt.

Att ständigt reflektera över känslor och förhållningssätt är en stor del av förskolans metodik och arbetssätt.

Vi har kunnat identifiera från förra årets utvecklingsarbete vilka platser där det sker mindre lämpliga situationer. Vi har därför täckt in dessa områden så att det finns vuxna inom en närhet. Vi kunde också konstatera under förra året att miljö och material har betydelse för vad som kan ske i utbildningen. Finns det för lite och ointressant material finns det risker att tristess uppstår och konflikter kan bli möjliga. Detsamma gäller om det blir ovänskap för att flera vill ha samma utvalda sak. Har vi istället ett material vi kan samarbeta och samsas kring kan vi också minimera eventuella konflikter. Gruppstärkande lekar och övningar samt samtal och reflektioner kring värdegrund är av betydelse och något som vi regelbundet gör.

Att uppmuntra det positiva är betydelsefullt och stärker självkänslan hos både barn och vuxna.

När vi nu kritiskt granskat miljön och materialet så kunde vi se att vi har haft ett snävt utbud av lekfigurer för barnen att leka med samt för dem att kunna identifiera sig med. Det blev också tydligt att figurerna gav ett starkt uttryck för en viss norm, att vi har haft så stereotypa figurer är något som vi inte riktigt har reflekterat över tidigare. Under denna kartläggning blev det tydligt att vi behöver utveckla och bredda vårt utbud för att kunna erbjuda en mångfald av figurer. Vi vill att vårt material i våra miljöer ska vara könsneutralt och okodat för att ge möjlighet till olika tolkningar och perspektiv.

7. Barns/elevs delaktighet i arbetet

Barnen är delaktiga genom att vi lyssnar på dem i våra gemensamma samtal och reflektioner. Vi visar att vi tycker att det de säger är viktigt och att barnen har en möjlighet att kunna påverka. I barnråden kommer barnen ha möjlighet att påverka och vara delaktig sin utbildning i form av demokratiska samtal, det ges också möjlighet att förstå vad just demokrati är men också vad som faktiskt är möjligt att genomföra och inte.

Hos de allra yngsta barnen som inte kan uttrycka sig språkligt ännu får vi lära oss att läsa in deras kroppsspråk och respektera deras önskan och integritet på det viset.

8. Rutiner för akuta situationer (förslag)

Rutiner när elev kränker elev

- Den/de som upptäcker eller får vetskap om händelsen kontaktar klasslärare/mentor.
- Klasslärare/mentor kontaktar omgående utsedd kontaktperson(er) med fördjupad kunskap om kränkning, trakasserier och diskriminering.
- Föräldrar/vårdnadshavare kontaktas.
- Skyndsamt anmälan till LISA-systemet. Utöver anmälningskyldigheten inträder också utrednings- och åtgärdsskyldighet.

- En utredning utifrån händelsen påbörjas, där även förskolans atmosfär och skolans kultur ingår i kartläggningen.
- I vissa situationer kan elevhälsan behöva kopplas in.
- Upprätta tid för uppföljning och utvärdering.

Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar elev

- Förskolechef/rektorer utreder och ansvarar för dokumentation, uppföljning och kontakt med barnets/elevens vårdnadshavare.
- Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.

9. Bilaga: definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

Kön

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material. Vuxna i skolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

Könsidentitet eller könsuttryck (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck)

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön

Etnisk tillhörighet

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan/skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

Religion eller annan trosuppfattning

Skolan/skolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.

Funktionsnedsättning

(i diskrimineringslagen funktionshinder)

Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.

Sexuell läggning

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexualitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

Ålder

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

- särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
- särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäligen tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet ”sexuella trakasserier” innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Anm. Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

Mobbning

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Rasism

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

Främlingsfientlighet

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

Homofobi

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.